CYFARFOD	**PWYLLGOR SAFONAU**
DYDDIAD	**28, IONAWR, 2013.**
TEITL	**BIL LLYWODRAETH LEOL (DEMOCRATIAETH) CYMRU**
AWDUR	**DILYS PHILLIPS, SWYDDOG MONITRO**

1. Mae'r Bil yma gerbron y Cynulliad ar hyn o bryd ac mae'n cynnwys nifer o faterion yn ymwneud â deddfwriaeth llywodraeth leol. Mae un cymal ynddo (Cymal 63) yn ymwneud â sefydlu cydbwyllgorau safonau.

2. Atodaf y rhan o'r Esboniad sydd yn egluro'r hyn a fwriedir mewn perthynas â phwyllgorau safonau, ac fe welir ym mharagraff 58 resymeg Llywodraeth Cymru dros gyflwyno'r cymal hwn yn y mesur.

3. Ymddengys o'r geiriad mai pŵer i sefydlu cydbwyllgor safonau fyddai hwn ac nid gorfodaeth, ond bod angen ei weithredu yn unol â chanllawiau a gyflwynir gan Lywodraeth Cymru.

4. Mae'r Bil allan i ymgynghoriaeth ar hyn o bryd ac mae cyfle i'r Pwyllgor Safonau roi eu barn ar y cynnig.

5. Rhai o'r materion efallai yr hoffai y pwyllgor eu hystyried ydi :-

   (a) Pa mor hawdd ydi denu aelodau i wasanaethu ar bwyllgorau safonau
   (b) Faint o waith sydd i bwyllgor er mwyn cynnal arbenigedd?
   (c) Pa mor bwysig ydi hi fod y pwyllgor ynghlwm ag un awdurdod yn unig ac felly yn cadw'r penderfyniadau yn lleol?
   (ch) A oes gwahaniaethau rhwng gwahanol awdurdodau fyddai'n ei gwneud yn anymarferol i gael un pwyllgor.
   (d) Unrhyw faterion daearyddol neu ieithyddol allasai effeithio ar weithrediad y cydbwyllgor.

6. **<u>ARGYMHELLIAD.</u>**

   Gofynnir i'r pwyllgor a ydynt yn dymuno mynegi barn ac ymateb i'r ymgynghoriad.

Pwyllgorau Safonau

54 Deddf Llywodraeth Leol 2000 (“Deddf 2000”) a sefydlodd y fframwaith moesegol presennol sy’n hyrwyddo cadw at safonau ymddygiad cyson ymhlith aelodau llywodraeth leol yng Nghymru a Lloegr. Mae’n gosod dyletswydd ar bob awdurdod perthnasol (at y diben hwn cyngor sir/bwrdeistref sirol, Awdurdod Parc Cenedlaethol, Awdurdod Tân ac Achub ac Awdurdod yr Heddlu) i sefydlu pwyllgor safonau.

55 Dyma swyddogaethau cyffredinol pwyllgorau safonau:

- Hybu a chynnal safonau ymddygiad uchel ymhlith aelodau ac aelodau cyfetholedig yr awdurdod;
- Cynorthwyo aelodau ac aelodau cyfetholedig yr awdurdod i gadw at god ymddygiad yr awdurdod.

56 Heb ragfarnu ei swyddogaethau cyffredinol, mae gan bwyllgor safonau y swyddogaethau penodol canlynol:

- Cynghori’r awdurdod ynghylch mabwysiadu neu ddiwygio cod ymddygiad;
- Monitro’r modd y gweithredir cod ymddygiad yr awdurdod;
- Cynghori, hyfforddi neu drefnu i hyfforddi aelodau ac aelodau cyfetholedig yr awdurdod ar faterion yn ymwneud â chod ymddygiad yr awdurdod.

57 Pwyllgor safonau’r cyngor sir/bwrdeistref sirol sy’n arfer y swyddogaethau hyn mewn perthynas â’r cynghorau cymuned a thref o fewn ei ardal.

58 Mae Llywodraeth Cymru o’r farn y byddai’n fuddiol i’r awdurdodau perthnasol yng Nghymru gydweithio drwy sefydlu cydbwyllgorau safonau yn seiliedig ar ‘Batrwm Cydweithredol Llywodraeth Cymru ar gyfer y Gwasanaethau Cyhoeddus’. Dyma rai o’r manteision hynny:

- Helpu i oresgyn y problemau a welwyd mewn rhai ardaloedd o ran canfod pobl annibynnol addas i wasanaethu ar bwyllgorau safonau;
- Defnyddio adnoddau yn fwy effeithlon ac effeithiol a chynnig hyblygrwydd wrth ymdrin ag achosion honedig o beidio â chydymffurfio â’r cod ymddygiad;
- Osgoi achosion posibl o wrthdaro buddiannau a gwella hyder y cyhoedd yn y broses gwynion drwy greu pellter rhwng y pwyllgorau a’r achwynwyr / y rhai sy’n destun cwynion;
- Hwyluso dull cyson o ymateb i gwynion ledled Cymru, yn enwedig lle cymerir camau drwy brosesau datrys lleol;
- Hwyluso’r broses o rannu arferion da wrth hyrwyddo safonau ymddygiad uchel.

59 Mae’r Bil yn diwygio Rhan III o Ddeddf 2000 i’w gwneud yn haws i awdurdodau lleol sefydlu cydbwyllgorau safonau at ddibenion cyflawni swyddogaethau o dan y Ddeddf honno.